

Цели за одржлив развој 2030

1

Цел 1

Искоренување на сиромаштијата насекаде и во сите нејзини форми

1. Искоренување на екстремната сиромаштија за сите луѓе и насекаде, којашто во моментот се мери како живот со помалку од 1,25 УСД дневно, до 2030 г.
2. Намалување на процентот на мажи, жени и деца од сите возрасти што живеат во сиромаштија во сите нејзини димензии, согласно националните дефиниции, најмалку за половина до 2030 г.
3. Примена на системи и мерки за социјална заштита за сите, вклучително долни граници, соодветни на националните околности и постигнување значителна покриеност на сиромашните и ранливите до 2030 г.
4. Да се обезбеди до 2030 г. сите мажи и жени, а особено сиромашните и ранливите, да имаат еднакви права на економски ресурси, како и на основни услуги, сопственост и контрола врз земјиште и други видови сопственост, наследство, природни ресурси, соодветна нова технологија и финансиски услуги, вклучително микро-финансирање
5. Зајакнување на отпорноста на сиромашните и ранливите и намалување на нивната изложеност и ранливост на екстремни настани поврзани со климата и на други економски, социјални и еколошки шокови и катастрофи до 2030 г.
6. Обезбедување значителна мобилизација на ресурси од различни извори, вклучително преку засилена развојна соработка, за да се обезбедат соодветни и предвидливи средства за земјите во развој, а особено за најмалку развиените земји, за спроведување програми и политики за искоренување на сиромаштијата во сите нејзини димензии
7. Создавање здрава политичка рамка на национално, регионално и меѓународно ниво, заснована на родово сензитивни развојни стратегии насочени кон сиромашните, за поддршка на забрзано инвестирање во активности за искоренување на сиромаштијата

2

Цел 2

Искоренување на гладот, сигурно снабдување со храна и подобрување на исхраната и поттикнување на одржливото земјоделство

1. Искоренување на гладот и гарантирање пристап на сите луѓе, а особено на сиромашните и на луѓето во ранлива состојба, вклучително доенчињата, до доволно безбедна и хранлива храна во текот на целата година до 2030 г.
2. Искоренување на сите видови неисхранетост, вклучително постигнување на меѓународно усогласените цели за недоволната висина и тежина кај децата под петгодишна возраст до 2025, и задоволување на потребите од храна на адолесцентните девојки, бремените жени и доилките и постарите лица до 2030 г.
3. Удвојување на продуктивноста во земјоделството и приходите на малите производители на храна, а особено на жените, домородното население, семејните земјоделски стопанства, номадските сточари и рибарите, вклучувајќи преку сигурен и правичен пристап до земјиште, други продуктивни ресурси, знаење, финансиски услуги, пазари и можности за создавање додадена вредност и вработување надвор од земјоделството до 2030 г.
4. Обезбедување системи за одржливо производство на храна и примена на отпорни земјоделски практики што ги зголемуваат продуктивноста и производството, помагаат во зачувувањето на екосистемите, го зајакнуваат капацитетот за прилагодување на климатските промени, екстремното време, сушите, поплавите и другите катастрофи и постепено го подобруваат квалитетот на земјиштето и почвата до 2030 г.
5. Задржување на генетската разновидност на семињата, култивираниите растенија и одгледуваните и припитомените животни и нивните сродни видови во дивината, вклучително преку добро управувани и диверсифицирани банки на семиња и растенија на национално, регионално и меѓународно ниво и унапредување на пристапот до предностите од користењето на генетските ресурси и сродното традиционално знаење и нивно правично споделување, согласно меѓународните договори, до 2020 г.
6. Зголемување на инвестициите во руралната инфраструктура, истражувањето во земјоделството и негова примена, технолошкиот развој и генетски банки за растенија и стока, вклучително преку засилена меѓународна соработка, за да се подобри продуктивниот капацитет на земјоделството во земјите во развој, а особено во најмалку развиените земји
7. Исправка и спречување на трговските ограничувања и нарушувањата на светските земјоделски пазари, вклучително преку паралелно елиминирање на сите видови субвенции за извозот на земјоделски производи и сите извозни мерки со сличен ефект, согласно овластувањето од Развојниот самит во Доха
8. Усвојување мерки за обезбедување соодветно функционирање на берзите за храна и нивните деривативи и овозможување навремен пристап до пазарни информации, вклучително информации за резервите на храна, за да се ограничи екстремна нестабилност на цените на храната

3

Цел 3

Обезбедување здрав живот и унапредување на благосостојбата на сите луѓе на секоја возраст

1. Намалување на стапката на смртност кај мајките на глобално ниво на помалку од 70 на 100.000 живородени до 2030 г.
2. Спречување на превентивните смртни случаи на новороденчиња и деца под петгодишна возраст, при што сите земји треба да целат кон намалување на неонаталната смртност на најмногу 12 на 1.000 живородени, а на смртноста кај децата под 5 години на најмногу 25 на 1.000 живородени, до 2030 г.
3. Запирање на епидемиите на СИДА, туберкулоза, маларија и запоставените тропски болести до 2030 г. и борба против хепатитисот, болестите што се шират преку вода и другите заразни болести
4. Намалување на предвремената смртност од незаразни болести за една третина до 2030 г. преку превенција и третман и унапредување на менталното здравје и благосостојба
5. Зајакнување на превенцијата и третманот за злоупотреба за супстанции, вклучително злоупотребата на наркотични дроги и штетната употреба на алкохолот

6. Преполовување на бројот на смртни случаи и повреди поради незгоди во патниот сообраќај до 2020 г.
7. Обезбедување универзален пристап до услуги, информации и образование за сексуално и репродуктивно здравје, вклучително услуги за планирање на семејството и интегрирање на репродуктивното здравје во националните стратегии и програми до 2030 г.
8. Постигнување универзална покриеност со здравствена заштита, вклучително заштита од финансиски ризици, пристап до квалитетни суштински здравствени услуги и пристап до безбедни, ефективни, квалитетни и достапни суштински лекови и вакцини за сите
9. Значително намалување на бројот на смртни случаи и заболувања од опасни хемикалии и од загадување и контаминација на воздухот, водата и почвата до 2030 г.
10. Подобрување на спроведувањето на Рамковната конвенција на Светската здравствена организација за контрола на тутунот во сите земји, по потреба
11. Поддршка на истражувањето и развојот на вакцини и лекови за заразните и незаразните болести што главно ги погодуваат земјите во развој, обезбедување пристап до достапни суштински лекови и вакцини, во согласност со Декларацијата од Доха за Договорот за трговските аспекти на правата на интелектуална сопственост (TRIPS) и за јавното здравје, со којашто се потврдува правото на земјите во развој во целост да ги користат одредбите од TRIPS за флексибилноста во интерес на заштита на јавното здравје, а особено за обезбедување пристап до лекови за сите
12. Значително зголемување на финансиските средства за здравство и подобрување на вработувањето, развојот, обуката и задржувањето на здравствените работници во земјите во развој, особено во најмалку развиените земји и во малите островски земји во развој
13. Зајакнување на капацитетите за рано предупредување, намалување на ризиците и управување со националните и глобалните ризици по здравјето во сите земји, а особено во земјите во развој

4

Цел 4

Обезбедување инклузивно, правично и квалитетно образование и поттикнување на доживотното учење за сите

1. До 2030 г. да се обезбеди дека сите девојчиња и момчиња ќе завршуваат бесплатно, правично и квалитетно основно и секундарно образование што доведува до резултати од учењето што ја задоволуваат Целта 4
2. До 2030 г. да се обезбеди сите девојчиња и момчиња да имаат пристап до квалитетни програми за ран детски развој, грижа и предучилишно образование, за да бидат подготвени за основното образование
3. Обезбедување еднаков пристап до достапно и квалитетно техничко, стручно и терцијарно образование, вклучително до универзитет, за сите жени и мажи до 2030 г.
4. Значително зголемување на бројот на млади и возрасни што имаат релевантни вештини за вработување, пристojна работа и претприемништво, вклучително технички и стручни вештини, до 2030 г.
5. Елиминирање на родовите разлики во образованието и обезбедување еднаков пристап до сите нивоа на образование и стручна обука за ранливите групи, вклучително лицата со хендикеп, домородното население и децата во ранлива состојба, до 2030 г.
6. До 2030 г. да се обезбеди сите млади и значителен дел од возрасните мажи и жени да постигнат писменост за букви и бројки
7. До 2030 г. да се обезбеди сите ученици да ги добиваат потребните знаења и вештини за поттикнување на одржливиот развој, вклучително, меѓу другото, преку образование за одржлив развој и одржливи животни стилови, човекови права, родова еднаквост, поттикнување на културата на мир и ненасилство, граѓанство на светот и почитување на културната разновидност и придонесот на културата кон одржливиот развој
8. Изградба и надградба на образовни установи што се сензитивни за потребите на децата, лицата со хендикеп и различните полови и што обезбедуваат безбедна, ненасилна, инклузивна и ефективна околина за учење за сите
9. Значително зголемување на бројот на стипендии за високо образование достапни за земјите во развој, а особено за најмалку развиените земји, малите островски држави во развој и африканските земји, вклучително стипендии за стручно образование и за програми за информациски и комуникациски технологии, технологија, инженерство и природни науки, во развиени земји или во други земји во развој до 2020 г.
10. Значително зголемување на понудата на квалификувани наставници, вклучително преку меѓународна соработка за образование на наставници во земјите во развој, а особено во најмалку развиените земји и во малите островски држави во развој, до 2030 г.

5

Цел 5

Постигнување родова еднаквост и зајакнување на жените и девојчињата

1. Запирање на сите видови дискриминација против сите жени и девојчиња насекаде
2. Елиминирање на сите видови насилство против сите жени и девојчиња во јавната и приватната сфера, вклучително трговијата со луѓе и сексуалната и друга експлоатација
3. Елиминирање на сите штетни практики, како детските, раните и принудните бракови и осакатувањето на гениталиите кај жените
4. Признавање и вреднување на неплатената работа во негата и домаќинството преку обезбедување јавни услуги, инфраструктура и политики за социјална заштита и поттикнување на заедничката одговорност за домаќинството и семејството, согласно националните околности
5. Обезбедување целосно и ефективно учество на жените и еднакви можности за водечки позиции на сите нивоа на одлучување во политичкиот, економскиот и јавниот живот
6. Обезбедување универзален пристап до заштита на сексуалното и репродуктивното здравје и репродуктивни права, согласно договореното во Акциската програма на Меѓународната конференција за население и развој и Акциската платформа од Пекинг и документите што произлегуваат од конференциите за следење на нивното спроведување
7. Преземање реформи за да им се овозможат на жените еднакви права на економските ресурси, како и пристап до сопственост и контрола врз земјиште и други видови имот, финансиски услуги, наследство и природни ресурси, согласно националното законодавство
8. Подобрување на користењето на технологијата, а особено информациската и комуникациската технологија, за унапредување на еманципацијата на жените
9. Усвојување и зајакнување цврсти политики и применливи закони за унапредување на родовата еднаквост и зајакнувањето на жените и девојчињата на сите нивоа

6

Цел 6

Обезбедување достапност и одржливо управување со водата и санитарни услови за сите

1. Постигнување универзален и правичен пристап до безбедна и достапна вода за сите до 2030 г.
2. Обезбедување пристап до соодветни и правични санитарни и хигиенски услуги за сите и запирање на дефекацијата на отворено до 2030 г., со посветување посебно внимание на потребите на жените и девојчињата и на лицата во ранлива состојба
3. Подобрување на квалитетот на водата преку намалување на загадувањето, елиминирање на фрлањето отпад и минимизирање на испуштањето опасни хемикалии и материјали, преполовување на процентот на непрочистена отпадна вода и значително зголемување на рециклирањето и безбедната повторна употреба на глобално ниво до 2030 г.
4. Значително зголемување на ефикасноста во употребата на водата во сите сектори и обезбедување одржливо црпење и снабдување со слатка вода, за да се адресира недостатокот на вода и значително да се намали бројот на луѓе што трпат недостатоци на вода до 2030 г.
5. Воведување интегрирано управување со водните ресурси на сите нивоа, вклучително преку прекугранична соработка, по потреба, до 2030 г.
6. Заштита и реставрација на екосистемите поврзани со водата, вклучително планините, шумите, блатата и мочуриштата, реките, аквиферите и езерата, до 2020 г.
7. Проширување на меѓународната соработка и поддршката за развој на капацитетите во земјите во развој во активности и програми поврзани со водата и санитарните услуги, вклучително црпење вода, десалинизација, ефикасно користење, и технологии за прочистување, рециклирање и повторно користење отпадни води, до 2030 г.
8. Поддршка и зајакнување на учеството на локалните заедници во подобрувањето на управувањето со водата и санитарните услуги

7

Цел 7

Обезбедување пристап до достапна, сигурна, одржлива и модерна енергија за сите

1. Обезбедување универзален пристап до достапни, сигурни и модерни енергетски услуги до 2030 г.
2. Значително зголемување на уделот на обновливите извори во глобалното производство на енергија до 2030 г.
3. Удвојување на глобалната стапка на подобрување на енергетската ефикасност до 2030 г.
4. Подобрување на меѓународната соработка за овозможување пристап до истражување и технологии за чиста енергија, вклучително обновливи извори, енергетска ефикасност и напредна и почиста технологија за фосилни горива и поттикнување на инвестициите во енергетската инфраструктура и технологиите за чиста енергија до 2030 г.
5. Проширување на инфраструктурата и подобрување на технологијата за обезбедување модерни и одржливи енергетски услуги за сите во земјите во развој, а особено во најмалку развиените земји, малите островски држави во развој и земјите во развој без излез на море, согласно нивните програми за поддршка, до 2030 г.

8

Цел 8

Поттикнување постојан, инклузивен и одржлив економски раст, целосно и продуктивно вработување и пристојна работа за сите

1. Одржување на економскиот раст по глава на жител согласно националните околности, а особено на раст на бруто домашниот производ од најмалку 7 проценти во најмалку развиените земји
2. Постигнување повисоки нивоа на економска продуктивност преку диверзификација, технолошки развој и иновации, вклучително преку фокус на секторите со висока додадена вредност и трудово интензивните сектори
3. Поттикнување политики насочени кон развојот коишто поддржуваат продуктивни дејности, обезбедување пристојна работа, претприемништво, креативност и иновации и ги поттикнуваат формализацијата и растот на микро, малите и средните претпријатија, вклучително преку пристап до финансиски услуги
4. Постепено подобрување до 2030 г. на ефикасното искористување на ресурсите во потрошувачката и производството на глобално ниво и заложби за одвојување на економскиот раст од деградацијата на животната средина, согласно десетгодишната рамка за програми за одржливи потрошувачка и производство, при што развиените земји треба да водат
5. Постигнување целосна и продуктивна вработеност и пристојна работа за сите жени и мажи, вклучително младите и лицата со хендикеп и еднаква заработка за работа со еднаква вредност до 2030 г.
6. Значително намалување на процентот на млади што не се вработени и не се во процес на образование и обука до 2020 г.
7. Преземање итни и ефективни мерки за искоренување на принудната работа, модерното ропство и трговијата со луѓе и обезбедување забрана и елиминирање на најлошите форми на детски труд, вклучително регрутирањето и користењето деца-војници и искоренување на сите форми на детски труд до 2025 г.
8. Заштита на работничките права и поттикнување безбедна и сигурна работна средина за сите работници, вклучително работниците-мигранти, а особено жените-мигранти и оние со несигурна (прекарна) работа
9. Изготвување и спроведување политики за поттикнување на одржливиот туризам што создава работни места и ги промовира локалните производи и култура до 2030 г.
10. Зајакнување на капацитетите на домашните финансиски институции за поттикнување и проширување на пристапот до банкарски, осигурителни и финансиски услуги за сите
11. Зголемување на поддршката во вид на Помош за трговија за земјите во развој, а особено за најмалку развиените земји, вклучително преку Зајакнатата интегрирана рамка за трговска техничка помош за најмалку развиените земји
12. Развивање и операционализација на глобална стратегија за вработување на младите и спроведување на Глобалниот пакт за вработување на Меѓународната организација на трудот до 2020 г.

9

Цел 9

Изградба на отпорна инфраструктура, поттикнување на инклузивна и одржлива индустријализација и негување на иновативноста

1. Развој на квалитетна, сигурна, одржлива и отпорна инфраструктура, вклучително регионална и прекугранична инфраструктура, за поддршка на економскиот развој и благосостојбата на луѓето, со фокус на достапен и правичен пристап за сите
2. Поттикнување инклузивна и одржлива индустријализација и значително зголемување на уделот на индустријата во вработувањето и бруто домашниот производ, согласно националните околности и удвојување на нејзиниот удел во најмалку развиените земји до 2030 г.
3. Подобрување на пристапот на малите индустриски и други претпријатија, особено во земјите во развој, до финансиски услуги, вклучително достапни кредити и нивна интеграција во синџирите на создавање вредност и пазарите
4. Надградба на инфраструктурата и осовременување на индустриите до 2030 г., за тие да бидат одржливи, со поефикасно искористување на ресурсите и поголемо прифаќање на чисти и еколошки одржливи технологии и индустриски процеси, при што сите земји ќе преземат мерки согласно своите можности
5. Засилување на научното истражување, надградување на технолошките капацитети на индустриските сектори во сите земји, а особено во земјите во развој, вклучително поттикнување на иновациите и значително зголемување на бројот на вработени во истражувањето и развојот на 1 милион жители до 2030 г. и алоцирање јавни и приватни финансии за истражување и развој
6. Овозможување развој на одржлива и отпорна инфраструктура во земјите во развој преку интензивирање на финансиската, технолошката и техничката поддршка за африканските земји, најмалку развиените земји, земјите во развој без излез на море и малите островски држави во развој 18
7. Поддршка за домашниот технолошки развој, истражувањето и иновациите во земјите во развој, вклучително преку обезбедување политичка околина што поттикнува, меѓу другото, диверзификација на индустријата и создавање додадена вредност на стоките за широка потрошувачка
8. Значително подобрување на пристапот до информациска и комуникациска технологија и стремеж кон обезбедување универзален и достапен пристап до интернет во најмалку развиените земји до 2020 г.

10

Цел 10

Намалување на нееднаквоста во земјите и меѓу нив

1. Постепено постигнување и одржување раст на приходите на најсиромашните 40 проценти од населението со стапка повисока од националниот просек до 2030 г.
2. Зајакнување на сите лица и поттикнување на нивното вклучување во општеството, економијата и политиката до 2030 г., независно од возраста, полот, хендикеп, расата, националноста, потеклото, верата или економскиот или друг статус
3. Обезбедување еднакви можности и намалување на нееднаквоста во исходите, вклучително преку елиминирање на дискриминаторските закони, политики и практики и унапредување на соодветните политики, законодавство и постапки во таа насока
4. Усвојување политики, особено фискални, политики за плати и за социјална заштита и постепено постигнување поголема еднаквост
5. Подобрување на регулацијата и мониторингот на глобалните финансиски пазари и зајакнување на спроведувањето на таквите регулативи
6. Обезбедување поголема застапеност и посилен глас на земјите во развој при одлучувањето во глобалните меѓународни економски и финансиски институции, за да се добијат институции со поголема ефективност, доверба, одговорност и легитимност
7. Овозможување уредна, безбедна, редовна и одговорна миграција и мобилност на луѓето, вклучително преку спроведувањето планирани и добро управувани политики за миграција
8. Примена на начелото на посебен и диференцијален третман за земјите во развој, а особено за најмалку развиените земји, согласно договорите на Светската трговска организација
9. Поттикнување официјална развојна помош и финансиски текови, вклучително странски директни инвестиции, во државите со најголема потреба, а особено во најмалку развиените земји, африканските земји, малите островски држави во развој и земјите во развој без излез на море, согласно нивните национални планови и програми
10. Намалување на трансакциските трошоци за дознаки од мигранти на помалку од 3 проценти и елиминирање на коридорите за дознаки со трошоци повисоки од 5 проценти до 2030 г.

11

Цел 11

Градови и населби што се инклузивни, безбедни, отпорни и одржливи

1. Обезбедување пристап до соодветно, безбедно и достапно домување и основни услуги за сите и подобрување на супстандардните населби до 2030 г.
2. Обезбедување пристап до безбедни, достапни, пристапни и одржливи транспортни системи за сите до 2030 г., истовремено подобрувајќи ја безбедноста на патиштата, особено со проширување на јавниот сообраќај, со посебно внимание на потребите на лицата во ранливи ситуации, жените, децата, лицата со хендикеп и постарите лица
3. Зајакнување на инклузивната и одржлива урбанизација и на капацитетот за партиципативно, интегрирано и одржливо планирање и управување на човековите населби во сите земји до 2030 г.
4. Зајакнување на заложбите за зачувување и заштита на светското културно и природно наследство
5. Значително намалување на бројот на смртни случаи и бројот на погодени лица и значително намалување на директните економски загуби, мерено според глобалниот бруто домашен производ, предизвикани од катастрофи, вклучително катастрофи предизвикани од вода до 2030 г., со фокус на заштитата на сиромашните и лицата во ранливи состојби
6. Намалување на негативното влијание на градовите врз животната средина по глава на жител до 2030 г., вклучително преку посветување особено внимание на квалитетот на воздухот и на управувањето со комуналниот и другиот отпад
7. Обезбедување универзален пристап до безбедни, инклузивни и пристапни зелени и јавни површини до 2030 г., особено за жените и децата, постарите и лицата со хендикеп
8. Поддршка на позитивните економски, социјални и еколошки врски меѓу урбаните, приградските и руралните подрачја преку зајакнување на националното и регионално развојно планирање
9. Значително зголемување на бројот на градови и човекови населби што усвоиле и спроведуваат интегрирани политики и планови насочени кон инклузија, ефикасно користење на ресурсите, ублажување

- и прилагодување на климатските промени и отпорност на катастрофи и изготвување и спроведување сеопфатни системи за управување со ризикот од катастрофи на сите нивоа, согласно Рамката за намалување на ризикот од катастрофи од Сендаи 2015-2030, до 2020 г.
10. Поддршка за најмалку развиените земји за изградба на одржливи и отпорни згради со користење локални материјали, вклучително преку финансиска и техничка помош

12

Цел 12

Обезбедување одржливи модели на потрошувачка и производство

1. Спроведување на десетгодишната рамка за програми за одржливи потрошувачка и производство, при што сите земји треба да преземат мерки, а развиените земји да водат со пример, земајќи ги предвид развојот и можностите на земјите во развој
2. Постигнување одржливо управување со природните ресурси и нивно ефикасно користење до 2030 г.
3. Преполовување на глобалното фрлање храна на малопродажно и потрошувачко ниво и намалување на загубите на храна во синџирите на производство и снабдување, вклучително загубите по бербата, до 2030 г.
4. Остварување еколошки издржано управување со хемикалиите и сите видови отпад во текот на целиот животен век, согласно договорените меѓународни рамки и значително намалување на нивното испуштање во воздухот, водата и почвата, за да се минимизира нивното штетно влијание врз човековото здравје и животната средина, до 2020 г.
5. Значително намалување на создаденото количество отпад до 2030 г. преку превенција, намалување, рециклирање и повторна употреба
6. Поттикнување на претпријатијата, особено големите и транснационалните претпријатија, да прифатат одржливи практики и да интегрираат информации за одржливоста во своите извештаи
7. Поттикнување одржливи практики во јавните набавки, согласно националните политики и приоритети
8. До 2030 г. да се обезбеди луѓето насекаде да имаат релевантни информации и свест за одржливиот развој и животните стилови што се во хармонија со природата
9. Поддршка на земјите во развој во зајакнувањето на научниот и технолошкиот капацитет за прифаќање поодржливи модели на потрошувачка и производство
10. Развивање и примена на алатки за следење на влијанието врз одржливиот развој за одржлив туризам што создава работни места и ги промовира локалните производи и култура
11. Рационализација на неефикасните субвенции за фосилни горива што поттикнуваат прекумерна потрошувачка со отстранување на пазарните нарушувања, согласно националните околности, вклучително преку реструктурирање на оданочувањето и укинување на тие штетни субвенции, соодветно на нивното влијание врз животната средина, земајќи ги целосно предвид посебните потреби и услови во земјите во развој и минимизирајќи ги можните неповолни влијанија врз развојот на начин што ги штити сиромашните и засегнатите заедници

13

Цел 13

Преземање итни мерки за борба против климатските промени и нивните влијанија*

1. Зајакнување на отпорноста и капацитетот за прилагодување на ризиците поврзани со климата и природните катастрофи во сите земји
2. Интегрирање мерки за климатските промени во националните политики, стратегии и планови
3. Подобрување на образованието, свеста и човечкиот и институционалниот капацитет за ублажување, прилагодување, намалување на влијанието и рано предупредување во врска со климатските промени
4. Спроведување на обврските преземени од развиените земји што се потписници на Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени за заедничко мобилизирање 100 милијарди УСД годишно до 2020 г. од сите извори за задоволување на потребите на земјите во развој во однос на разумни мерки за ублажување на влијанијата и транспарентност за спроведувањето на мерките и целосна операционализација на Зелениот климатски фонд преку негова капитализација што е можно побрзо
5. Поттикнување механизми за зголемување на капацитетите за ефективно планирање и управување во врска со климата во најмалку развиените земји и во малите островски држави во развој, заедно со фокус на жените, младите и локалните и маргинализираните заедници
6. Прифаќање на Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени како главен меѓународен меѓувладин форум за преговори за глобалниот одговор на климатските промени.

14

Цел 14

Заштита и одржливо користење на океаните, морињата и морските ресурси за одржлив развој

1. Спречување и значително намалување на сите видови загадување на морето до 2025 г., особено од активности на копното, вклучително цврст отпад и загадување со нутриенти
2. Одржливо управување и заштита на морските и крајбрежните екосистеми за избегнување значителни негативни влијанија, вклучително преку зајакнување на нивната отпорност, и преземање активности за нивно обновување, за да се добијат здрави и продуктивни океани до 2020
3. Минимизирање и справување со влијанијата што доведуваат до закиселување на океаните, вклучително преку засилена научна соработка на сите нивоа
4. Ефективно регулирање на риболовот и запирање на прекумерниот, нелегалниот, непријавениот и нерегулираниот риболов и деструктивните риболовни практики и спроведување научно засновани планови за управување до 2020 г., за да се обнови рибниот фонд во најкраток можен рок барем на ниво што може да обезбеди максимален одржлив улов зависно од биолошки особини
5. Заштита на најмалку 10 проценти од крајбрежните и морските области до 2020 г. во согласност со националното и меѓународното право и врз основа на најдобрите достапни научни податоци
6. Забрана на одредени видови субвенции за рибарство што придонесуваат кон прекумерен риболов, елиминирање на субвенциите што придонесуваат кон незаконски, непријавен и нерегулиран риболов и воздржување од воведување нови такви субвенции до 2020 г., имајќи предвид дека соодветни и ефективни посебни и диференцијални мерки за земјите во развој и најмалку развиените земји треба да бидат составен дел од преговорите за субвенции во рибарството во Светската трговска организација

7. Зголемување на економската корист од одржливото користење на морските ресурси за малите островски држави во развој и најмалку развиените земји до 2030 г., вклучително преку одржливо управување во рибарството, аквакултурата и туризмот
8. Проширување на научното знаење, развивање истражувачки капацитети и трансфер на технологија, земајќи ги предвид Критериумите и упатствата за трансфер на морска технологија на Меѓународната океанографска комисија, за да се подобри здравјето на океаните и да се зголеми придонесот на морскиот биодиверзитет кон развојот на земјите во развој, а особено на малите островски држави во развој и најмалку развиените земји
9. Обезбедување пристап на малите риболовци до морските ресурси и до пазарите
10. Подобрување на заштитата и одржливото користење на океаните и нивните ресурси преку спроведување на меѓународното право предвидено во UNCLOS, што ја дава правната рамка за заштита и одржливо користење на океаните и нивните ресурси, како што е наведено во параграф 158 од Иднината што ја посакуваме

15

Цел 15

Заштита, обновување и поттикнување на одржливото користење на копнените екосистеми, одржливо управување со шумите, борба против опустинувањето и запирање на деградацијата на почвата и загубата на биолошката разновидност

1. Обезбедување на заштитата, реставрацијата и одржливото користење на терестријалните и екосистемите во копнените слатки води и нивните услуги до 2020 г., а особено на шумите, блатата и мочуриштата, планините и сушните подрачја, согласно преземените обврски во меѓународни договори
2. Поттикнување на одржливото управување со сите видови шуми, запирање на обесшумувањето, обновување на деградирани шуми и зголемување на пошумувањето на глобално ниво до 2020 г.
3. Борба против опустинувањето, обнова на деградираниот земјиште и почва, вклучително земјиштето погодено од опустинување, суши и поплави и стремење кон свет со неутрално салдо на деградација на земјиштето до 2030 г.
4. Обезбедување на заштитата на планинските екосистеми до 2030 г., вклучително нивната биолошка разновидност, за да се зајакне нивниот капацитет да понудат предности што се суштински за одржливиот развој
5. Преземање итни и значителни активности за намалување на деградацијата на природните хабитати, запирање на загубата на биолошката разновидност и заштита на видовите под закана и спречување на нивното изумирање до 2020 г.
6. Унапредување на правичната распределба на користа од користењето генетски ресурси и поттикнување на соодветниот пристап до таквите ресурси, согласно меѓународните договори
7. Преземање итни мерки за запирање на ловокрадството и трговијата со заштитени видови флора и фауна и справување и со понудата и со побарувачката на нелегални производи од дивината
8. Воведување мерки за спречување на воведувањето инвазивни видови и значително намалување на нивното влијание врз копнените и водните екосистеми и контрола или искоренување на приоритетните видови до 2020 г.
9. Интегрирање на вредностите поврзани со екосистемите и биолошката разновидност во националните и локалните планови, развојни процеси и стратегии за намалување на сиромаштијата до 2020 г.
10. Мобилизирање и значително зголемување на финансиските ресурси од сите извори наменети за заштита и одржливо користење на биолошката разновидност и екосистемите
11. Мобилизирање значителни ресурси од сите извори и на сите нивоа за финансирање одржливо управување со шумите и обезбедување соодветни стимулации за земјите во развој за унапредување на таквото управување, вклучително за заштита и пошумување
12. Зајакнување на глобалната поддршка за заложбите за борба против ловокрадството и трговијата со заштитени видови, вклучително преку зголемување на капацитетите на локалните заедници за заработка од одржливи активности

16

Цел 16

Поттикнување мирни и инклузивни општества за одржлив развој, обезбедување пристап до правда за сите и градење ефективни, одговорни и инклузивни институции на сите нивоа

1. Значително намалување на сите видови насилство и поврзаните смртни случаи насекаде
2. Запирање на злоупотребата, експлоатацијата, трговијата со луѓе и сите видови насилство против деца и нивно мачење
3. Унапредување на владеењето на правото на национално и меѓународно ниво и гарантирање еднаков пристап до правда за сите
4. Значително намалување на нелегалните текови на финансии и оружје, зајакнување на откривањето и враќањето украдени средства и борба против сите видови организиран криминал до 2030 г.
5. Значително намалување на сите видови корупција и подмитување
6. Развој на ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа
7. Обезбедување респонзивно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно одлучување на сите нивоа
8. Проширување и зајакнување на учеството на земјите во развој во глобалните институции
9. Обезбедување законски идентитет за сите до 2030 г., вклучително регистрирање на раѓањето
10. Гарантирање пристап до информации од јавен карактер и заштита на основните слободи, согласно националното законодавство и меѓународните договори
11. Зајакнување на релевантните институции, вклучително преку меѓународна соработка, за градење на капацитетите на сите нивоа, особено во земјите во развој, за спречување на насилството и борба против тероризмот и криминалот
12. Поттикнување и спроведување недискриминаторски закони и политики за одржлив развој

Зајакнување на средствата за спроведување и ревитализација на глобалното партнерство за одржлив развој

Финанси

- Зајакнување на мобилизацијата на домашните ресурси, вклучително преку меѓународна поддршка за земјите во развој, за подобрување на домашните капацитети за собирање даночни и други приходи
- Целосно исполнување на обврските за официјална развојна помош (ОРП) преземени од страна на развиените земји, вклучително обврската на многу развиени земји за обезбедување 0,7 проценти од бруто националниот доход (БНД) како ОРП за земјите во развој и 0,15 до 0,20 за најмалку развиените земји. Давателите на ОРП се охрабруваат да размислат за поставување цел од најмалку 0,20 проценти ОРП/БНД за најмалку развиените земји
- Мобилизирање дополнителни финансиски ресурси за земјите во развој од различни извори
- Помош за земјите во развој во постигнувањето долгорочна одржливост на долгот преку координирани политики насочени кон поттикнување финансирање, отпишување и реструктурирање на долговите зависно од потребите и решавање на проблемот со надворешниот долг на високо задолжените земји, за да се намали должничкиот товар
- Усвојување и спроведување режими за поттикнување инвестиции во најмалку развиените земји

Технологија

- Подобрување на соработката север-југ, југ-југ и на триаголната регионална и меѓународна соработка во науката, технологијата и иновациите и пристапот до овие подрачја и поттикнување на споделувањето знаење според заемно договорени услови, вклучително преку подобра координација меѓу постојните механизми, особено на ниво на Обединетите нации и преку глобален механизам за олеснување на развојот и трансферот на технологии
- Поттикнување на развојот, трансферот, дисеминацијата и дифузијата на еколошки одржливи технологии во земјите во развој по услови поповолни од пазарните и по преференцијални услови, согласно заемни договори
- Целосна операционализација на банката за технологија и механизмот за развој на капацитетите во науката, технологијата и иновациите за најмалку развиените земји до 2017 г. и зголемување на употребата на овозможувачка технологија, а особено на информациската и комуникациската технологија

Развој на капацитетите

- Зајакнување на меѓународната поддршка за спроведување ефективен и таргетиран развој на капацитетите во земјите во развој за поддршка на националните планови за спроведување на сите цели за одржлив развој, вклучително преку соработка север-југ, југ-југ и триаголна соработка
- Трговија
- Поттикнување универзален, отворен, недискриминаторски и правичен систем за мултилатерална трговија заснован на правила во Светската трговска организација, вклучително преку заклучување на преговорите во рамките на Развојната агенда од Доха
- Значително зголемување на извозот од земјите во развој, особено со цел удвојување на уделот на најмалку развиените земји во извозот на глобално ниво до 2020 г.
- Остварување траен пристап до пазарите без царини и без квоти за најмалку развиените земји, согласно одлуките на Светската трговска организација, вклучително преку гарантирање дека преференцијалните правила за потекло применливи врз производите увезени од најмалку развиените земји ќе бидат транспарентни и едноставни и ќе го олеснуваат пристапот до пазарите

Системски прашања

Кохерентност на политиките и институциите

- Подобрување на макроекономската стабилност, вклучително преку координација и кохерентност на политиките
- Подобрување на кохерентноста на политиките за одржлив развој
- Почитување на слободата на секоја земја да донесува политики и да презема водство во донесувањето и спроведувањето политики за искоренување на сиромаштијата и одржлив развој

Партнерства на повеќе чинители

- Зајакнување на глобалното партнерство за одржлив развој, надолполнето со партнерства на повеќе чинители што мобилизираат и споделуваат знаење, стручност, технологија и финансиски ресурси, за поддршка на остварувањето на целите за одржлив развој во сите земји, а особено во земјите во развој
- Охрабрување и поттикнување на ефективните јавни, јавно-приватни и партнерства со граѓанското општество, врз основа на искуството и ресурсите што ги нудат тие партнерства

Податоци, следење и отчетност

- Зајакнување на развојот на капацитетите за поддршка на земјите во развој, вклучително најмалку развиените земји и малите островски држави во развој, за значително подобрување на достапноста на квалитетни, навремени и веродостојни податоци, дисагрегирани по доход, пол, возраст, раса, националност, миграциски статус, хендикеп, местоположба и други карактеристики релевантни во националниот контекст, до 2020 г.
- Надградба на постојните иницијативи и развој на показатели за напредок во одржливиот развој покрај бруто домашниот производ и поддршка на развојот на капацитетите во статистиката во земјите во развој до 2030 г.